

Ο ΑΒΕΡΩΦΕΙΟΣ ΚΙ Ο ΒΟΥΤΣΙΝΛΙΟΣ ΚΩΜΩΔΙΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΓΟΡΙΚΗ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΜΕΝΑΡΔΟΣ καθηγητής στο Πανεπιστήμιο
ΖΕΡΒΟΣ, Γενικός Διοικητής Σάμου
ΝΙΡΒΑΝΑΣ, Ναύαρχος της Γαλιονικής
ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ, Δημοσιογράφος

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Ἡ σκηνὴ παρασταίνει τὸ γραφεῖο τοῦ Μενάρδου, καθηγητῆ στο Πανεπιστήμιο καὶ εἰσηγητῆ τοῦ Ἀβερῶφειου δραματικοῦ διαγωνισμοῦ. Ὁ κ. Μενάρδος κρατεῖ στὰ χέρια του τὸ «Ἐμπρός» καὶ διαβάζει τὸ ἑκατοστὸ ἄρθρο τοῦ Χατζηδάκη. Ὁ Γιάννης Ζερβός, γενικὸς διοικητῆς Σάμου καὶ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς, σουλασταίνει πάνω κάτω.

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Τέλος πάντων. Ἐπιτήδειος ἀνθρώπος αὐτὸς ὁ Χατζηδάκης. Ἔδωσε, πήρε, τὰ κατάφερε νὰ κινυνέψει πάλι ἡ γλώσσα.

ΖΕΡΒΟΣ (σιγοτραγουδάει). — «Σαμῳτίσσαι με τίς ἐλιές καὶ με τὰ μαῦρα μάτια...»
(Βγάζει τὸ ρολόι του).

ΖΕΡΒΟΣ. — Μᾶς ἄργησε ὁ Νιρβάνας.

Ἀνοίγει ἡ πόρτα καὶ παρουσιάζεται ὁ Νιρβάνας, τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, με στολὴ ναύαρχου τῆς Γαλιονικῆς.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Νὰ με συχωρᾶτε τοῦ ἄργησα. Ἰμοίονα στὴν ἐπιτροπὴ γιὰ τὸ κανόνα νοσοκομεῖο τοῦ Λαοῦ, ποὺ σχεδιάζουμε...

(Κάθονται ὅλοι γύρω σ' ἓνα τραπέζι).

ΜΕΝΑΡΔΟΣ (εἰσηγητῆς. Ἀπλώνει ἓνα σοπὸ χειρόγραφο ἀπάνου στο τραπέζι). — Ἔγουμε ἔντεκα ἔσογα φέτος, μὰ τὰ περισσότερα δὲν ἀξίζουμε τίποτα. Ξεγώμισα ὑμῶν τέσσερα, τοῦ κἀπὶ θέλουμε νὰ εἰπῶνε. Τὸ ποῖο εἶναι «τῆς δημοφιλίας τὰ μάγια». Τὸ ἄλλο γὰρ αὐτὸ ἔχει ἐπιτελέστατη σκηνοθεσία, μὰ τοῦ λείπει τὸ θεατρικὸ ἐνδιαφέρον.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Ἡ σκηνοθεσία... Καὶ μήπως ὅλη ἡ γὰρ ἡμῶν δὲν εἶναι μιὰ σκηνοθεσία;

ΜΕΝΑΡΔΟΣ (θαυμάζοντας τὸ βάθος τῆς σκέψης). — Ἀλήθεια, ἀλήθεια... ἔτσι εἶναι. ὅπως τὸ λέτε... Τὸ ἔργο λοιπὸν σὲν ποτεῖνο νὰ ἀπορριφτεῖ... Ἀκούστε καὶ μερικὰ μέρη...

ΖΕΡΒΟΣ. — Καλὲ δὲ θαριέστε... Πηγαίνετε πάνω κάτω...

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Πεσιττό.

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Ἡ «Φαίδοα» τοῦ Προβελέγγιου, καλὸ ἔργο εἶναι, μὰ ἀδελὰ σου θυμίζει Ράβνα καὶ Βὺρμίδη καὶ ἔτσι μπροστὰ σ' αὐτοὺς ὁ Προβελέγγιος πέταει μικρὸς.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Ἐπειτα καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Σκηνὴ δὲν εἶναι ἀνάου θοίον ποδὲ ἀνάπτειν θέματος τόσον τρισυκοῦ, δισυκοῦ καὶ τόσον γνωστοῦ...

ΜΕΝΑΡΔΟΣ (θαυμάζοντας). — Σωστὰ πολὺ σοστά, κρίσις Νιρβάνα... Ἐπειτα εἶναι ἡ «Φλόγα» τοῦ Μελά. Τὸ ἔργο ἔχει πνεῦμα σπιθηροδόλο, ἔχει καὶ φαιδρότητα...

ΖΕΡΒΟΣ. (κουνιέει τὸ κεφάλι του καὶ ξινίζει τὰ

μοῦτρα του). — Δὲν μπορεῖ νὰ βραβευτεῖ, δὲν μπορεῖ. Καταλαβαίνετε; Τὴ θὰ πεῖ καὶ ὁ κόσμος. Αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀνακατεμένος στὴν πολιτικὴ.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Βεβαίως. Ἡ τέχνη γοιιάζεται ἀφροαιμένους καὶ ἀφιλήκετους λάτρεις. Ὁ τεχνίτης δὲν πρέπει νὰ νήκει σὲ κόμμα.

Ἀκούγεται μιὰ ρομβία κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρο ποὺ κάζει τὸ «Πὸ τοῦ Ψηλορείτη». Τὸ νεοεικὸ τικ τοῦ κ. Νιρβάνα γίνεται δυνατώτερο.

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Ὡστε ἀπορριφτεται;

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Φυσικὰ, φυσικὰ...

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Θέλετε νὰ σᾶς διαβάσω κανένα μέρος;

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Πεσιττό. Μήπως δὲ μᾶς εἶναι γνωστὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Μελά...

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Οἱ «Φοιτητῆς» τοῦ Ξενοπούλου εἶναι ἓνα ἔργο πολὺ καλὸ...

ΖΕΡΒΟΣ. — Τί εἶναι, παρακαλῶ, τραγωδία ἢ κωμῳδία;

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Κωμῳδία, καὶ μάλιστα πολὺ δρασερῆ...

(Ἀκούγεται ἀπὸ τὸ δρόμο μιὰ φωνή:)

— Καὶ εἶναι, γίνω εἶναι, υποῖτι εἶναι...

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Εἶναι ἐκ τοῦ φυσικοῦ, καὶ μάλιστα θυμίζει τὸ Ἰσπανικὸ θέατρο.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. — Καλὲ τί λέτε; Εἴσατε θέβαις ποδὲ θυμίζει τὸ Ἰσπανικὸ θέατρο; αὐτὸ εἶναι πολὺ περμένο.

ΜΕΝΑΡΔΟΣ. — Νὰ σᾶς διαβάσω μιὰ σκηνή...
(Διαβάζει).

ΖΕΡΒΟΣ. — Ἔχετε δίκιο. Ὀλίκερο τὸ Ἰσπανικὸ θέατρο.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ (σκεπτικὸς). — Θαρρῶ ποδὲ θυμίζει πὸ πολὺ τὸ Ποοτογαλικὸ θέατρο?

(Ἀκούγεται πάλι ἀπὸ τὸ δρόμο ἡ φωνή:

— «Κρὸν, εἶναι, υποῖτι εἶναι...»)

Ἡ ἐπιτροπὴ ἀποφασίζει ἐπιτέλους νὰ δώσει τὸ βραβεῖο στὸν Ξενοπούλου.

ΝΙΡΒΑΝΑΣ. (Βιαστικὸς). — Χαίρετε. Μὲ περιμένουν σὲ μιὰ ἐπιτροπὴ. (Φεύγει).

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ (Στὸ γραφεῖο του. Βράδι. Ἐχει τελειώσει τὴν περιγραφὴ τῶν γεγονότων τῆς δέκατης τρίτης ἡμέρας τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ εἰκοστοῦ ὄγδου χρόνου τῆς φιλολογικῆς του τριακονταετίας, καὶ εἰτοιμάζεται νὰ ἀρχίσει τὴ συνέχειά του γιὰ τὸ ἑβδομο ἀνάγνωσμα στὶς ἐφημερίδες. Φωνάζει τὴν κόρη του). — Φέρε μου, παιδί, τὸ «Ἔθνος» νὰ ἰδῶ ποῦ ἔμεινα χτες.

(Ἡ κόρη του φεύγει).

ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ. (Κρατώντας τὴν πένα στὸ χέρι). — Ἄ θὰ λυσάξουνε τώρα οἱ κριτικοὶ τοῦ «Νουμά». Τὸνς μῆκα στὸ μάτι γιὰ καλὰ. Αὐτοὶ κωτάξανε νὰ με σήσουνε μὰ ἐγῶ, νὰ, τὸ τίμησα κάλε τὸ βραβεῖο. Ἄς τὰ ἰδεῖ καὶ ὁ φτονερός ὁ Δροσίνης ποδὲ μούδασε τὸ ἀριστεῖο. Μὰ πρέπει νὰ πληροφορησομε καὶ τὰ παιδιά τῆς «Διάπλασης» γιὰ τὸ μεγάλο αὐτὸ γεγονόςο, νὰ δώσομε πάλι καὶ καμιά μπηχτὴ στὴν ἀλληλογραφία στοὺς κριτικὸς τοῦ «Νουμά».

(Πιάρει και γράφει στην αλληλογραφία της «Διάπλασης»).

«Μικρέ μου Σκαπετουράκι. Εύχαριστώ τη γιαγιά σου που σε πληροφόρησε πως ο κ. Ξενοπούλος είναι ο μεγαλύτερός μας συγγραφέας. Με τη γνώμη της γιαγιάς σου συμφώνησε κ' η επιτροπή του 'Αθερώφειου, που του θράβεψε το καινούριο του έργο «Οι Φοιτητές». 'Ας τ'α ιδούνε μερικοί κριτικοί. Έννοια σου. Το έργο θά τυπωθεί σε λίγο ή τμήμ του για τους συνδρομητές της «Διάπλασης» θά είναι μόνο δέκα δραχμές. (Τρίβει τ'α χέρια του). Τι κουτός, που πήγα πέρου να απεργήσω!

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ

ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ (ξαπλωμένος στ'α κρεβάτι του, κοιμάται. Ένα χαμόγελο ζουγραφίζεται στ'α χείλια του. Βλέπει στο όνειρό του πως μπαίνει στον Όλυμπο. Βγαίνουνε να τόν υποδεχτούνε ο Άντωνιάδης, ο Φραγκιάς, ο Άμπελάς, ο Νικολάρας, ο Καλοσύπης, κι άλλοι δαφνοστεφανωμένοι του Βουτσιναιου, του Λασσάνειου και του Φιλαδέφειου.

ΑΝΤΙΜΝΙΑΔΗΣ (χτυπώντας τον ανάλαφρα στο κεφάλι με τ'ο κλωνάρι της δάφνης).— Καλώς ήρθες, καλώς ήρθες, συνάδερφε.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΚΑ

ΓΝ ΑΝΤΙΣ ΝΝ

Ο κ. Χατζηδάκης, ανάμεσα σ'ακείνα που δέν έχουν ξηγηθεί ακόμα τ'α εἴτι ανεξηγήτητα, όπως τ'α λέει, καταλογίζει και τ'α ἔγνωια, σύγνεφο, τυβραγνώ, απ' τ'α ἔννοια, σύννεφο, τυραννώ.

Ἐπίσης ὑπάρχουνε μαρτυρημένοι τύποι: γνωπός (ὁ κωπός), γνηφός (ὁ κηφός δηλ. ὁ κήφων, ὁ ἀμέδυστος), γνέθω (νήθω), γνέθω (νεύω).

Ἄφτά για ν'α ταναγάγουμε στ'α πρώτα, πρέπει να τ'α πάρουμε στην αιτιατική: τόν - κωπών = τογνωπόν, τόν - κηφόν = τογνηφόν, τόν - κέθω = τογνέθω, τόν - κεύω = τογνέθω.

Ἀπὸ τούτα φαίνεται πως τὸ διπλό νν σὲ παλαιότερη ἐποχὴ ἔλαθε σὲ κάποιον τόπο (Ἐφτάνησα ἴσως) κάποια ἀνομοίωση διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν κοινὴ ἀνομοίωση τῶ διπλών συμφώνων, που στὴν προφορὰ τῆς κοινῆς ξεπέφτει πάντα τὸ ἓνα ἀπ' τ'α δυό, (ἀν και στὴ γραφὴ τ'α γράφουμε και τ'α δυό για τὴν περιφνη ἱστορικὴ ὀρθογραφία).

Σάφτ'α φαίνεται πως ἔγινε ἡ ἄλλη ἀνομοίωση τῆς συναλλαγῆς τοῦ πρώτου συμφώνου μ' ἓνα ἄλλο συγγενικό του.

Καθὼς δηλαδὴ στὴν Κάλυμνο ἀπὸ δυό συνεχικὰ θθ (που προέρχουνται ἀπὸ ἀφομοίωση τοῦ νθ σὲ θθ στ'αποδέλοιπα δωδεκάνησα), τὸ πρώτο γίνεται τ: (ἀνθός) = ἀθός = ἀθός, κτλ. ὁλότελα ἀνάλογο μὲ τὸ σύννεφα = σύγνεφα κτλ. Ἔτσι και στὴν Ἐφτάνησα, ν'α ποῦμε, ἀπὸ δυό συνεχικὰ νν τὸ πρώτο προφέθηκε ἔρρινολαρυγγικὸ μὲ συνέχεια πνοῆς ἀπ' τὴ μύτη, σὰν τὸ γαλλικὸ n final (an, en) ἔρ-νοια

την-νωπὸ, Συρα-νώ κτλ.

Για τὴν προφορὰ τῶν δυό διαφορετικῶν παράβαλε τὸ βορειοελληνικὸ ντοπιολάττο *q'ni* που τὸ πρώτο του κ είναι λαρυγγικὸ και τὸ δεύτερο οὐρανικό.

Κατόπι ἔνεκα τὸ ἀκόλουθο ἐπίσης μυτόπνοο ν, ἢ νι, τὸ προηγούμενο ἀπὸ λαρυγγικὸ μυτόπνοο (n final) που εἴτανε ἔγινε χειλόπνοο λαρυγγικὸ γ: ἔρνοια=ἔρνοια, σύ-νεφα=σύγνεφα, τύρα-νος=τύρανος, τη-νωπὸ=τογ νωπὸ (ὁ γνώπος) τη-νηφὸ=τογ νηφὸ (ὁ γνηφός).

Ἀηλαδὴ ἀνάμεσα στ'α δυό διαφοροπρόφερα ν ἀναπτύσσεται ἓνας μεταβατικὸς φτόγγος γ, που ξεπέφτοντας ἔπειτα τὸ πρώτο ν, μένει ἀφτὸς στὸν τόπο του.

Ἔτσι ξηγήσαμε και: τὸν ῥῖπον = τογ - ῥῖπον (ὁ γῥῖπος), τὸν λάρον = τογ - λάρον (ὁ γλάρος). Κατόπι ἀπὸ: σύννεφο εἴταν και: γνέφος, ἀπὸ ἔγνωια, και: γνοιάζομαι.

Τώρα γιατὶ ἀφτὸ δὲ γίνεται και στ'α: γεννώ, γέννα;— Γιατὶ ὑπάρχει ἄλλο προηγούμενο γ που για ἀνομοίωση πάλι δέν ξαναγίνεται δεύτερο, ἢ κ'α γίνεται ξεπέφτει ἀμέσως.

Σημ. — Τὸ ἀπογνοιά (Ξανθὸς Ἐρωτοκορ. 406), ἀπὸς ἀπονιά, εἶναι παρετυμολογία ἀπ' τὸ γνοιάζομαι (ὁποιος ἔχει ἀπονιά για κανέναν δὲ γνοιάζεται).

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΑ

Κάθε νεοελληνικὸς σχηματισμὸς, δηλ. κάθε μεταβολὴ φθόγγου που δὲ μ'ας ἔρχεται ἀπὸ τὴν ἀρχαία, πρέπει να γράφεται μὲ τ'α πὸ ἀπλά γράμματα:

ο, ε, ι, ἓνα σύφωνο, ὀξεῖα.

Τοῦ γενικοῦ ἀφτοῦ κανόνα κάθε ἔβδομάδα θά ἔδωζουμε ἀπὸ ἓνα εἶδος παραδείγματα.

1). — Τὸ αι στὴ συνίτηση γράφεται ι, λ. χ. ἄλιᾶ, παλιός, γριά, Ρωμιός, Κορονιός, Μυτιληνιός, κτλ. κ'αχι γοιᾶ, παλῆς κτλ., οὔτε ἐλαιᾶ, Ρωμαῖος κτλ. ὅπως πολὸ γελοῖα τὸ γράφει ὁ Χατζηδάκης.

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ

Φίλε κ. Ταγκόπουλε,

Στὸ φύλλο τοῦ τελευταίου "Νουμά" γράφηκε, και τ'α λάθος φαίνεται, μιᾶ ἀνακριβεία. Μοῦ ἀποδόθηκε ὁ τίτλος τοῦ καθηγητῆ τοῦ Ὀδείου, μὲ τὸ ὅποιο δέν ἔχω καμιά σχέση.

Τὸ ἴδρυμα αὐτὸ, μετὰ τὸ τέλος τῶν μουσικῶν μου σπουδῶν, μοῦ ἀνέθεσε μιᾶ τάξη, τὴν ὁποία κράτησα ἔρασιτεχνικὰ για λίγο, ἀναγκασθὲς ἀργότερα να τὴν ἐγκαταλείψω, πρώτα γιατὶ οἱ ἰδιωτικὲς μου ἀσχολίες δὲ μοῦ ἐπέτρεπαν να χάνω ἄσκοπα καιρό, κ' ἔπειτα γιατὶ οἱ καλλιτεχνικὲς μου ἀντίληψεις, εὐρύτερες πάντα, θρέθησαν σὲ ἀντίφαση μὲ τὶς περιορισμένες και στενὰ δασυαλικὲς τοῦ Ὀδείου.

Μὲ ἀπειρὴ ὑπόληψη.
Γ. ΑΓΑΠΗΤΟΣ